

Artikel Penyelidikan

Memutar Tradisi, Memangkas Zaman: Evolusi Permainan Gasing Pangkah Bersama Encik Muhammad Junaidee Mohd Jais.

Ain Assyifa binti Norisam¹, Nur Sabrina binti Asri², Mohd Nizam bin Yunus^{3*}, Jafalizan bin Md Jali⁴

¹ Fakulti Sains Maklumat, Universiti Teknologi MARA, Kampus Puncak Perdana, Selangor, Malaysia; 2025189963@student.uitm.edu.my;

² Fakulti Sains Maklumat, Universiti Teknologi MARA, Kampus Puncak Perdana, Selangor, Malaysia; 2025304867@student.uitm.edu.my;

³ Fakulti Sains Maklumat, Universiti Teknologi MARA, Kampus Puncak Perdana, Selangor, Malaysia; nizamyunus@uitm.edu.my;

⁴ Fakulti Sains Maklumat, Universiti Teknologi MARA, Kampus Puncak Perdana, Selangor, Malaysia; jafalizan@uitm.edu.my;

* Correspondence: nizamyunus@uitm.edu.my; 019-2777896

Abstrak: Kajian sejarah lisan ini dijalankan untuk mendokumentasikan biografi, sumbangan, serta evolusi teknikal permainan tradisional Gasing Pangkah melalui pengalaman Encik Muhammad Junaidee bin Mohd Jais. Beliau merupakan seorang pengamal tegar, Fasilitator Seni Budaya Negara, serta jurulatih dan pengadil bertauliah yang telah menceburi bidang ini selama lebih tiga dekad. Metodologi kajian menggunakan pendekatan kualitatif menerusi sesi temu bual separa struktur yang dirakam bagi mengumpul data primer. Dapatan kajian menunjukkan bahawa permainan Gasing Pangkah telah mengalami transformasi teknologi yang signifikan, khususnya daripada penggunaan mesin pelarik manual kepada mesin motor elektrik, serta inovasi gelanggang getah mudah alih hasil kolaborasi bersama Universiti Teknologi Malaysia (UTM). Kajian ini turut mendedahkan penstrukturan latihan gasing yang kini lebih sistematik melalui pengenalan empat modul rasmi. Walau bagaimanapun, sukan warisan ini masih berdepan cabaran kelangsungan akibat kekangan dana, kepupusan gelanggang fizikal di kawasan bandar, dan isu pengiktirafan peringkat tinggi. Hasil kajian ini diharapkan dapat menjadi rujukan dokumentasi sejarah lisan yang penting bagi usaha pemeliharaan budaya warisan negara, di samping menyokong usaha mendaftarkan Gasing Pangkah di bawah Jabatan Belia dan Sukan untuk dipertandingkan dalam temasya Sukan Malaysia (SUKMA) pada masa hadapan.

Kata kunci: Sejarah Lisan, Gasing Pangkah, Warisan Tradisional, Inovasi Gelanggang, Modul Latihan.

Copyright: © 2026 by the authors. Submitted for open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

1. PENGENALAN

Warisan budaya merupakan elemen penting dalam membentuk identiti sesebuah masyarakat serta mencerminkan nilai, tradisi dan cara hidup yang diwarisi dari generasi ke generasi. Di Malaysia, pelbagai bentuk warisan budaya dapat dilihat sama ada dalam bentuk ketara mahupun tidak ketara, termasuklah permainan tradisional yang menjadi sebahagian daripada kehidupan masyarakat dahulu. Permainan tradisional bukan sahaja berfungsi sebagai hiburan, malah turut memainkan peranan dalam mengeratkan hubungan sosial serta menyampaikan nilai-nilai budaya kepada generasi muda.

Namun begitu, dalam era globalisasi dan kemajuan teknologi masa kini, permainan tradisional semakin dipinggirkan dan kurang mendapat perhatian dalam kalangan masyarakat, terutamanya golongan muda yang lebih cenderung kepada permainan digital (Raj Kumar & Kuan, 2024).

2. PERMASALAHAN KAJIAN

Permainan tradisional seperti Gasing Pangkah semakin berdepan dengan risiko kepupusan akibat perubahan gaya hidup masyarakat moden. Dalam era digital masa kini, generasi muda lebih cenderung kepada permainan berasaskan teknologi seperti permainan video dan media sosial, sekaligus menyebabkan minat terhadap permainan tradisional semakin merosot (Zaini et al., 2021). Keadaan ini secara tidak langsung mengakibatkan pengetahuan serta kemahiran berkaitan Gasing Pangkah, termasuk teknik pembuatan dan cara bermainannya semakin kurang diwarisi oleh generasi seterusnya.

Selain itu, kekurangan dokumentasi yang sistematik mengenai Gasing Pangkah turut menjadi satu cabaran utama dalam usaha pemeliharaan warisan ini. Kebanyakan maklumat berkaitan permainan ini masih disampaikan secara lisan oleh individu yang berpengalaman, dan jika tidak didokumentasikan dengan baik, maklumat tersebut berisiko hilang apabila generasi tersebut tiada lagi (Yusnizam et al., 2021). Hal ini menunjukkan keperluan mendesak untuk merekod dan memelihara maklumat tersebut melalui pendekatan sejarah lisan agar warisan ini dapat dikekalkan.

Di samping itu, penglibatan masyarakat dalam aktiviti berkaitan Gasing Pangkah juga semakin berkurangan, termasuk di kawasan Putrajaya yang sebelum ini menjadi antara lokasi aktif permainan ini. Kekurangan pendedahan, promosi serta sokongan daripada pihak tertentu turut menyumbang kepada kemerosotan ini. Perubahan gaya hidup serta perkembangan teknologi telah menyebabkan generasi muda lebih cenderung kepada permainan digital berbanding permainan tradisional seperti Gasing Pangkah (Ahmad, 2022). Sekiranya tiada usaha yang berterusan dilakukan, warisan budaya seperti Gasing Pangkah berkemungkinan akan terus dilupakan dan akhirnya pupus. Oleh itu, kajian ini dijalankan bagi mengenal pasti serta mendokumentasikan maklumat berkaitan Gasing Pangkah sebagai langkah pemeliharaan warisan budaya untuk generasi akan datang.

3. OBJEKTIF KAJIAN

Kajian ini dijalankan bagi mencapai objektif berikut:

- a) Mendapatkan maklumat berkaitan latar belakang, minat dan pencapaian Encik Muhammad Junaidee Mohd Jais dalam bidang yang diceburi.
- b) Mendokumentasikan pengalaman dan pengetahuan Encik Muhammad Junaidee Mohd Jais dalam permainan Gasing Pangkah.
- c) Mengetahui teknik-teknik permainan Gasing Pangkah serta mengenal pasti cabaran dari sudut pemeliharaan warisan tradisional ini.

4. PERSOALAN KAJIAN

Bagi mencapai objektif kajian, beberapa persoalan kajian telah dibentuk seperti berikut:

- a) Apakah maklumat berkaitan latar belakang, minat dan pencapaian Encik Muhammad Junaidee Mohd Jais dalam bidang yang diceburi?
- b) Apakah pengalaman dan pengetahuan Encik Muhammad Junaidee Mohd Jais dalam permainan Gasing Pangkah?
- c) Apakah teknik-teknik permainan Gasing Pangkah serta cabaran yang dihadapi bagi memeliharanya?

5. KEPENTINGAN DAN SUMBANGAN KAJIAN

Kajian terhadap permainan tradisional bukanlah suatu yang baharu dalam era yang semakin ke arah digital ini. Menurut Lubis et al. (2023), sebahagian besar kanak-kanak kini lebih tertumpu kepada permainan digital berbanding permainan yang bersifat fizikal. Hal ini kerana hampir setiap aktiviti sehari-hari mereka melibatkan gajet. Oleh itu, warisan budaya tempatan yang ada semakin pupus ditelan zaman. Saban pertambahan tahun demi tahun, banyak pihak yang mulai menyedari kepentingan memelihara dan memulihara permainan tradisional ini. Sehubungan dengan itu, pendokumentasian kajian ini dijalankan bagi memahat warisan permainan tradisional, khususnya Gasing Pangkah, sebagai salah satu dari khazanah budaya yang tiada tandingan nilainya sama sekali.

Permainan tradisional merupakan warisan peninggalan orang-orang terdahulu. Ia berpotensi dalam perkembangan kognitif, sosial, serta merangka nilai-nilai positif kepada individu. Herliana dan Dadan (2022) berpendapat bahawa penglibatan dalam permainan mampu memberikan peningkatan sendiri kerana seseorang itu dapat mengenali lingkungan sekitar secara menyeluruh. Di samping itu, kemahiran berkomunikasi juga dapat dilihat sebagai salah satu aspek penting. Hal ini kerana pemain perlu berinteraksi, berbincang dan menyusun strategi bersama-sama ahli kumpulan bagi memperoleh kemenangan. Secara tidak langsung, proses ini membantu meningkatkan keyakinan diri, keupayaan mengekspresikan pendapat, serta mengasah kemahiran keterlihatan secara aktif. Kesannya, pemain mampu membuat keputusan dengan pantas dalam masa yang singkat dengan mempraktikkan analisis situasi sebenar.

Selain itu, permainan tradisional membantu masyarakat dalam mengeratkan hubungan silaturahim sesama ahli komuniti. Aktiviti yang memerlukan kepada berkumpul menggalakkan lagi komunikasi dan kerjasama antara pemain. Tiada penetapan syarat mahupun peraturan tertentu yang mengehadkan sesuatu permainan daripada berlangsung. Semua orang tanpa mengira latar belakang juga boleh turut serta bagi memupuk perpaduan antara kaum. Aktiviti sebegini mampu mewujudkan suasana penempatan yang lebih harmoni. Hal ini dikatakan sedemikian kerana ia mampu membuka ruang interaksi sosial, mengurangkan jurang perbezaan serta memupuk sikap saling hormat-menghormati antara satu sama lain. Lantaran itu, permainan tradisional bukanlah hanya sekadar hiburan pada waktu lapang semata, malahan, ianya merupakan faktor utama yang menjadikan sesuatu masyarakat itu hidup dalam persekitaran yang sejahtera.

6. TINJAUAN LITERATUR

Kajian literatur berkaitan warisan budaya secara konsisten menekankan bahawa permainan tradisional seperti Gasing Pangkah membawa impak positif yang mendalam dalam membentuk identiti sesebuah masyarakat serta mencerminkan nilai dan tradisi yang diwarisi merentas generasi. Herliana dan Dadan (2021) berhujah bahawa penglibatan dalam permainan tradisional memberikan kebaikan sosio-kognitif yang signifikan, di mana pemain dapat meningkatkan keyakinan diri,

keupayaan mengekspresikan pendapat, serta mengasah kemahiran membuat keputusan (*decision making*) dengan pantas menerusi analisis situasi sebenar di gelanggang. Selain itu, kajian literatur turut menyokong bahawa permainan tradisional berfungsi sebagai medium ampuh untuk mengeratkan hubungan silaturrahim dan memupuk perpaduan antara kaum tanpa mengira latar belakang.

Walau bagaimanapun, pelbagai literatur terkini mendedahkan cabaran kritikal yang mengancam kelangsungan warisan ini. Menurut Lubis et al. (2023), dominasi teknologi digital dalam kehidupan seharian menyebabkan kanak-kanak dan golongan muda lebih tertumpu kepada gajet berbanding aktiviti fizikal. Fenomena ini diperkukuhkan oleh Zaini et al. (2021) yang menyatakan bahawa kekurangan pendedahan dan perubahan gaya hidup moden telah mengakibatkan minat terhadap Gasing Pangkah merosot dengan drastik. Hambatan ini turut ditambah dengan cabaran pemeliharaan di kawasan perbandaran, Ahmad (2022) menggariskan bahawa kekurangan ruang fizikal dan lokasi gelanggang khusus di kawasan urban menyukarkan proses pembudayaan sukan tradisional ini.

Di samping itu, isu pendokumentasian yang tidak sistematik kekal menjadi ancaman utama kepada kelestarian ilmu Gasing Pangkah. Yusnizam et al. (2021) menerusi rekod simpanan arkib digital menekankan bahawa pergantungan kepada penyampaian lisan tanpa rekod formal berisiko menghilangkan ilmu pertukangan dan teknik permainan gasing secara kekal apabila generasi veteran tiada lagi. Oleh yang demikian, aplikasi kaedah sejarah lisan amat krusial untuk mengisi jurang *tacit knowledge* yang tidak terakam dalam dokumen rasmi. Menerusi konteks pengurusan maklumat warisan dan kompetensi rujukan, kajian oleh Rosman et al. (2022) menegaskan pentingnya literasi maklumat, penggunaan repositori digital, dan dokumentasi yang berstruktur bagi memastikan khazanah ilmu tradisional ini dapat diakses serta dimanfaatkan secara berterusan oleh generasi akan datang.

Sebagai sokongan kepada usaha pemeliharaan, agensi kerajaan seperti Majlis Keselamatan Negara (2026) turut mengiktiraf Gasing Pangkah sebagai warisan tradisional masyarakat Melayu yang perlu dipertahankan identitinya. Dari sudut impak pembangunan modal insan, Raj Kumar dan Kuan (2024) mendapati bahawa pendedahan semula permainan tradisional berupaya menggalakkan gaya hidup aktif dalam kalangan belia. Ini sejajar dengan pandangan Saleh et al. (2013) mengenai keutamaan keperluan persepsi pengguna dalam konteks ini, bagaimana persepsi dan kesedaran masyarakat awam perlu dibentuk semula agar sukan warisan kekal relevan dalam ekosistem sosial moden.

7. METODOLOGI

7.1 Pendekatan Kajian

Sejarah lisan adalah kaedah penyelidikan yang tertua di dunia. Ianya melibatkan pengumpulan, pentafsiran serta pemeliharaan suara seseorang. Kini, sejarah lisan tetap relevan walaupun diselubungi arus permodenan zaman. Kajian ini menggunakan pendekatan kualitatif dengan memfokuskan kepada kaedah sejarah lisan sebagai instrumen penyelidikan utama bagi mengumpul data primer secara langsung daripada tokoh yang dipilih. Pendekatan sejarah lisan ini dianggap sebagai kaedah yang paling berkesan dalam konteks pengurusan rekod warisan kerana ia membolehkan penyelidik merakam naratif suara, emosi, dan "*tacit knowledge*" daripada Encik Muhammad Junaidee Mohd Jais yang tidak terdapat dalam mana-mana rekod bertulis rasmi. Melalui pendekatan ini, suara dan pengalaman peribadi tokoh dapat dipelihara sebagai satu khazanah sejarah yang hidup, sekaligus memastikan evolusi gasing pangkah didokumentasikan mengikut perspektif penggiat seni itu sendiri demi kelestarian warisan Nusantara.

Selain itu, kajian ini turut mengintegrasikan pendekatan biografi untuk merakam perjalanan hidup, minat, serta pencapaian Encik Junaidee secara kronologi bagi memenuhi objektif kajian yang telah digariskan. Pendekatan ini digabungkan dengan kaedah deskriptif-analitik untuk memperincikan setiap aspek teknikal permainan Gasing Pangkah dan strategi permainan yang kompleks. Dengan menggabungkan elemen naratif dan teknikal ini, kajian ini mampu menyediakan satu dokumentasi yang menyeluruh dan sistematik bagi menangani isu kekurangan rekod mengenai permainan tradisional yang kian dipinggirkan oleh arus pemodenan dan teknologi digital masa kini.

7.2 Tokoh Kajian

Tokoh bagi kajian sejarah lisan ini telah dipilih berdasarkan kriteria kepakaran dan penglibatan mendalam beliau dalam seni warisan tradisional. Encik Muhammad Junaidee Mohd Jais dipilih sebagai peserta kajian utama kerana beliau merupakan salah seorang penggiat seni Gasing Pangkah yang masih aktif dan mempunyai pengetahuan luas mengenai selok-belok permainan ini di kawasan Putrajaya. Rasional pemilihan beliau adalah untuk memastikan data yang dikumpul bersifat sahih dan berkualiti tinggi, memandangkan beliau memiliki kemahiran khusus dalam aspek pembuatan gasing serta pengaplikasian teknik-teknik permainan yang kini kian dilupakan oleh masyarakat moden. Selain itu, kesediaan beliau untuk berkongsi pengalaman hidup dan pencapaiannya menjadikannya subjek yang paling ideal bagi memenuhi objektif pendokumentasian bagi subjek ini.

Encik Muhammad Junaidee Mohd Jais, yang kini berumur 42 tahun, merupakan anak jati kelahiran Temerloh, Pahang. Berdasarkan maklumat yang diperolehi, beliau mula mengenali permainan gasing pangkah sejak berusia 9 tahun. Pada tahun 1997, beliau mula bergiat aktif dalam pertandingan gasing mewakili negeri Pahang dan pernah menjuarai pertandingan peringkat kebangsaan pada tahun 2002 dan 2019. Selain daripada itu, beliau juga telah dipilih sebagai Penolong Setiausaha Persatuan Gasing Negeri Pahang pada tahun 2012. Manakala, pada tahun 2015, beliau dipilih untuk menyandang jawatan sebagai Setiausaha Agong Persekutuan Gasing Malaysia.

Selain berpengalaman dalam bermain gasing, beliau juga merupakan seorang pengadil bertauliah Gred 2 yang berkelayakan untuk mengadili pertandingan gasing peringkat kebangsaan. Di samping itu, beliau pernah mengendalikan kursus jurulatih yang dianjurkan oleh Persekutuan Gasing Malaysia dan Kementerian Pelancongan, Seni dan Budaya Malaysia. Antaranya termasuklah kursus asas permainan gasing di Universiti Tun Hussein Onn Malaysia (UTHM) pada tahun 2008 serta beberapa siri kursus Jurulatih Seni Budaya Negara.

Dalam usaha mengembangkan permainan gasing, beliau turut bekerjasama dengan Kementerian dalam lawatan ke beberapa lokasi di Brunei dan Indonesia. Lawatan tersebut bertujuan untuk memperluaskan pengetahuan dan memberikan pendedahan mengenai permainan Gasing Pangkah. Pada tahun 2014, beliau telah dilantik sebagai fasilitator Program Bimbingan Seni Budaya (PBSB) dalam bidang gasing dan terlibat dalam penggubalan modul pembelajaran permainan tradisional tersebut yang masih digunakan sebagai panduan sehingga kini. Oleh itu, pengetahuan, pengalaman serta kepakaran beliau dalam bidang tradisional, terutamanya Gasing Pangkah, menjadikan beliau seorang tokoh yang wajar dijadikan rujukan dan sumber kajian bagi penyelidikan ini.

7.3 Prosedur Pengumpulan Data

Maklumat kajian berkaitan dengan permainan Gasing Pangkah dikumpulkan melalui salah seorang kenalan Encik Muhammad Junaidee Mohd Jais, yang juga merupakan seorang penggiat Gasing Pangkah di Putrajaya. Setelah mendapat persetujuan daripada beliau, penyelidikan diteruskan dengan menjalankan proses temu bual awal pada 16 Mei 2026 di *Malaysia Tourism Centre (MaTiC)*, Jalan Ampang dan temu bual sebenar pada 11 Jun 2026 di *Datasonic Corporation Sdn Bhd*, Petaling Jaya. Kaedah ini dipercayai lebih efektif kerana penyelidik mampu menerapkan konsep interaksi aktif secara langsung dengan tokoh sambil mengumpul data-data penting yang diperlukan. Tambahan pula, kaedah ini juga memudahkan penyelidik untuk mengemukakan soalan susulan sebagai pertambahan maklumat. Tokoh mampu menghuraikan jawapan beliau secara bebas dan santai. Data yang diperoleh akan direkodkan melalui rakaman audio dan catatan bertulis supaya penyelidik boleh menyemak semula kesahihan maklumat transkripsi.

Prosedur lain termasuklah pengumpulan data melalui carian *Internet*. Pencarian mengenai laman web rasmi Persatuan Gasing Malaysia serta *Malaysia Tourism Centre (MaTiC)* yang menyediakan maklumat berkaitan pengalaman dan latar belakang tokoh, modul yang diajar, maklumat perhubungan dan lain-lain yang berkepentingan bagi tujuan kajian ini. Hal ini mengukuhkan lagi ketepatan pengumpulan data kerana sumber yang pelbagai membantu penyelidik dalam meneliti data-data terkumpul secara menyeluruh serta menganalisisnya dengan lebih terperinci.

8. HASIL KAJIAN

8.1 Latar Belakang Tokoh dan Penglibatan Awal

Encik Muhammad Junaidee bin Mohd Jais dilahirkan pada tahun 1984 di Temerloh, Pahang. Sebagai anak kepada anggota TUDM, kehidupan awal beliau sering merantau ke Kuala Lumpur dan Kuching, Sarawak sebelum menetap semula di Pahang pada tahun 1993. Pembabitan awal beliau dalam Gasing Pangkah bermula pada usia 9 tahun (1993), di mana beliau dipertontonkan acara pertandingan gasing tradisional kampung oleh bapa beliau. Budaya kemeriahan kenduri dan perpaduan komuniti sewaktu pertandingan gasing menjadi pendorong utama minat beliau terhadap sukan warisan ini. Secara profesional, beliau berkhidmat sebagai Pengurus Keselamatan dan Pengurus Bahagian Kualiti Produk di *Datasonic Corporation Sdn. Bhd.*, di samping mendedikasikan masa sebagai penggiat, jurulatih, dan pengadil gasing bertauliah.

8.2 Evolusi Teknikal: Pembuatan Gasing dan Gelanggang

Dapatan kajian menunjukkan bahawa gasing pangkah telah mengalami transformasi teknologi dan pembuatan yang ketara:

1. **Teknologi Melarik Gasing:** Pada zaman dahulu, gasing dilarik secara manual menggunakan pelarik henjut yang digerakkan oleh tali dan batang buluh, mengambil masa sehingga setengah hari untuk menyiapkan sebiji gasing. Kini, penggunaan mesin motor elektrik membolehkan gasing disiapkan dalam tempoh masa seawal 30 minit. Di samping itu, teknik penyeimbangan gasing kini mengadaptasi prinsip *wheel balancing* (seperti pada tayar kenderaan) untuk mengurangkan gegaran, membolehkan kelajuan dan tempoh putaran gasing meningkat daripada 2–3 minit pada era tradisional kepada 10–15 minit pada era moden.

2. **Inovasi Gelanggang Mudah Alih (*Portable Rubber Arena*):** Tradisinya, Gasing Pangkah dimainkan di atas gelanggang tanah keras khas yang berpagar. Kerjasama antara persatuan gasing dan Universiti Teknologi Malaysia (UTM) Jalan Semarak telah melahirkan inovasi tapak mudah alih berasaskan getah khas. Inovasi ini membolehkan gelanggang dipasang di pelbagai lokasi urban seperti dalam pusat membeli-belah, dataran terbuka (e.g., Dataran Merdeka, Precinct 2 Putrajaya, Pasar Payang), sekali gus menyelesaikan isu ketiadaan gelanggang tanah kekal di kawasan bandar.

3. **Pemilihan Kayu dan Bahan:** Pilihan kayu utama bagi Gasing Pangkah berkualiti tinggi merangkumi Keranji, Tualang, dan Kempas. Kayu Keranji menjadi pilihan utama kerana cirinya yang liat dan tahan pecah. Tualang merupakan kayu yang menghasilkan putaran ligat tetapi lebih berisiko pecah, manakala Kempas amat keras dan sesuai untuk pemain barisan hadapan yang memerlukan gasing berat/keras. Bagi mengelakkan gasing pecah akibat pangkahan keras, penggunaan ikatan dawai tradisional kini digantikan dengan penggunaan gelang logam (*metal ring*) yang lebih selamat dan kemas.

8.3 Perlawanan dan Aplikasi Strategi

Gasing Pangkah merupakan permainan berpasukan yang sangat bergantung kepada strategi dan pengurusan risiko:

- **Peranan Pemain dan Arah Putaran:** Pasukan mengimbangi pemain mengikut fungsi (pemusing/pemangkah) dan arah putaran gasing. Pemain kanan memusing mengikut arah lawan jam, manakala pemain kidal memusing mengikut arah jam. Penggunaan pemain kidal dijadikan strategi untuk mengubah daya lantulan pangkahan gasing lawan.

- **Pengurusan Taktikal:** Dalam pertandingan, gasing dipilih berasaskan keadaan gelanggang getah (keras/lembut) dan profil pihak lawan. Setiap pemain kini membawa sehingga lima biji gasing pelbagai spesifikasi (bongkok, rendah, berat) berbanding dua biji pada zaman dahulu.

- **Fleksibiliti Strategi:** Tokoh berkongsi strategi luar kebiasaan sewaktu bertanding, seperti sengaja memusingkan gasing ke luar gelanggang bagi menghadkan pungutan mata pihak lawan daripada mendapat mata bersih (*clean point*), sekali gus mengamankan kedudukan mata berpasukan.

8.4 Cabaran Kelangsungan Warisan

Kajian ini mengenalpasti tiga cabaran utama yang mengancam kelangsungan sukan Gasing Pangkah:

1. **Kekangan Kewangan dan Dana Persatuan:** Pembatalan peruntukan pengurusan tahunan kerajaan (sebanyak RM10,000 sebelum ini) memaksa persatuan bergantung kepada permohonan geran dwi-tahunan JKKN, yuran penganjuran, serta tajaan swasta. Penganjuran kejoanan skala besar memerlukan dana di antara RM20,000 hingga RM30,000.

2. **Kepupusan Gelanggang Fizikal Urban:** Penutupan gelanggang tradisional (seperti di Titiwangsa) menyebabkan fasiliti permainan terhad di lokasi tertentu sahaja (contohnya di MaTiC Jalan Ampang).

3. **Ketiadaan Pengiktirafan Peringkat Sukan Utama:** Walaupun Gasing Pangkah aktif dipertandingkan sehingga peringkat antarabangsa (ASEAN), ia masih belum didaftarkan sepenuhnya di bawah Jabatan Belia dan Sukan (JBS) untuk menjadi acara rasmi dalam temasya Sukan Malaysia (SUKMA).

9. KESIMPULAN

Secara keseluruhannya, kajian sejarah lisan bersama Encik Muhammad Junaidee bin Mohd Jais berjaya merekodkan naratif penting berkaitan evolusi, teknik, dan cabaran permainan Gasing Pangkah di Malaysia. Evolusi daripada pertukangan manual kepada inovasi moden (pelarik elektrik, gelang getah portable UTM, modul latihan rasmi) membuktikan bahawa permainan tradisional mampu beradaptasi dengan arus pemodenan tanpa menghilangkan identiti asalnya. Pendokumentasian ini diharapkan dapat berfungsi sebagai rujukan primer yang sahih bagi memelihara khazanah warisan budaya Nusantara, di samping mendorong pihak berkepentingan seperti Jabatan Belia dan Sukan (JBS) serta Kementerian Pelancongan, Seni dan Budaya (MaTiC) untuk menyokong pendaftaran gasing pangkah sebagai acara rasmi SUKMA pada masa hadapan.

PENGHARGAAN

Penulis merakamkan setinggi-tinggi penghargaan kepada Encik Muhammad Junaidee Mohd Jais atas kesudian berkongsi ilmu dan pengalaman, pensyarah penasihat Encik Jafalizan bin Md Jali atas bimbingan, serta Fakulti Sains Maklumat, UiTM Cawangan Selangor atas sokongan sepanjang pelaksanaan kajian ini.

RUJUKAN

Nota: Selaras dengan konvensyen gaya APA ed. ke-7, komunikasi peribadi (temu bual bersama informan) dipetik secara dalaman teks sahaja dan tidak disenaraikan dalam senarai rujukan berikut.

Ahmad, N. (2022). Kajian pemeliharaan gasing pangkah di Kelantan (Tesis Sarjana Muda).

Universiti Malaysia Kelantan.

Celik budaya JKKN. (n.d.). <https://celikbudaya.jkkn.gov.my/jurulatih/10>

Cendana, Herliana & Suryana, Dadan. (2021). Pengembangan Permainan Tradisional untuk Meningkatkan Kemampuan Bahasa Anak Usia Dini. *Jurnal Obsesi : Jurnal Pendidikan Anak Usia Dini*. 6. 771-778. 10.31004/obsesi.v6i2.1516.

Charlie. (2024, September 2). Kepentingan Permainan Tradisional Kepada Masyarakat Dan Negara - Info UPU. Info UPU. <https://www.infoupu.com/kepentingan-permainan-tradisional/>

Fakulti Pengurusan Maklumat, UiTM Kampus Puncak Perdana. (n.d.). Seni putaran: gasing pangkah tradisional yang kian lenyap / Nurul Aqillah Zaini, Siti Nor Ayna Mohd Ayu and Mohd Zairul Masron - UiTM Institutional Repository. <https://ir.uitm.edu.my/id/eprint/92414/>

Majlis Keselamatan Negara. (2026, Februari 4). Gasing Pangkah: Warisan Tradisional masyarakat Melayu. <https://www.mkn.gov.my/web/ms/2026/02/04gasing-pangkah-warisan-tradisional-masyar-akat-melayu/>

Malaysia Tourism Centre (MATIC) Official Portal - Utama. (n.d.). <https://www.matic.gov.my/en/home>
query_perpustakaan@um.edu.my. (n.d.). Perpustakaan Universiti Malaya. <https://perpustakaan.um.edu.my/sejarah-lisan>

Raj Kumar, Dhirveenraj & Kuan, Garry. (2024). Traditional Games for Enhancing Physical Activity Among Children and Youth in Suburban Area

Rumah Seni JKKN. (n.d.). <https://rumahseni.jkkn.gov.my/direktori/detail/yZ3xLqdy>

Rosman, M. R. M., Rosli, N. N. I. N., Razlan, N. M., Shukry, A. I. M., Alimin, N. A., & Baharuddin, N. S. (2022).

- Modelling referencing competency and individual performance. *International Journal of Information Science and Management (IJISM)*, 20(1), 407-426.
- Saleh, M. S., Rosman, M. R. M., & Nani, N. K. (2013). Bank selection criteria in a customers' perspective. *Journal of Business and Management*, 7(6), 15-20.
- SPd, P. W. (2024, April 5). Perbedaan Kuantitatif dan Kualitatif dan Contohnya: Apa yang Bikin Beda? Tambah Pinter. <https://tambahpinter.com/perbedaan-kuantitatif-dan-kualitatif-dan-contohnya/>
- Universiti Teknologi MARA, Selangor. (n.d.-b). Transkrip wawancara bersama Encik Mohd Aziz bin Samsudin, pembuatan dan permainan gasing pangkah/ Nurul Aqillah Zaini and Siti Nor Ayna Mohd ayu - UiTM Institutional Repository. <https://ir.uitm.edu.my/id/eprint/98345/?utm>
- Yusnizam, Muhammad Hakim, Mohd, & Mohd. (2021). Keligatan bertempur: sejarah permainan dan pembuatan gasing pangkah Pahang / Muhammad Hakim Yusnizam, Siti Shuhaina Mohd Nazar and Mohd Shamsul Mohd Shoid - UiTM Institutional Repository. [Uitm.edu.my. https://ir.uitm.edu.my/id/eprint/92486/1/92486.pdf](https://ir.uitm.edu.my/id/eprint/92486/1/92486.pdf)